

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Ó-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Hirdetési ár: soronként 7 kr, minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj, hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Ara évf. Előfizetés s

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, nov. 21-kén.

(D) Nemzetünk egyik nagy nevű férfa közlebről hozzánk intézett levelében, teljesen igazolja azon minapi elmékedésünket, hogy a magyarok közt pártszakadás nincs, csak pártárvolatok alakulandók az alkotmány határain belül. Erdemteljes hazánkfia így ír e tárgyban: „Ha egy oly régi alkotmányos élet légében növekedett nemzet, mint a magyar, lábát az alkotmány küszöbén áttette, s a nemzeti élet vérlüktetéseit kzedeteket vették, igen természetes, hogy az alkotmányos élet normalis helyzetéhez közeledés a különböző politikai nuancok alakulásával adja első életjeleit.”

„Igy nálunk is tehát politikai árnyalatok vannak, s a nemzet elég érett arra, hogy feltudja fogni mindenik a maga szerepét.”

„Ez nem pártszakadás, hanem a bal, jobb és centrum alakulása.”

E nézetünkkel teljesen összhangzó sorokban jellemzett pártalakulás már is mutatkozik a Királyhágón túl, mint a hol már a legelső sáncz bevéve van, a mennyiben ott a conservatív párt emberei elfogadhattak oly államásokrai kinevezéseket, melyekkel egy országgyűlést előkészítsenek, mely országgyűlés jogosultságát semmi alkotmányos uton hozott törvény kétségbe nem vonja, s mely országgyűlésnek joga lehet nyilatkozni elhatározottan a „restitutio in integrum” mellett.

Erdélyben még pártárvolatok nem lehetnek a mig nem fogjuk látni, ha vajjon az uralkodás saját ösztönéből, vagy a competens magyar országgyűlés kérésére azon első sánczba beocsát-e, melyben a mult évtized végén másfél évig teljes jogalappal állottunk, s melyen kívül mi többé alkotmányunk alapján nem állhatunk.

Addig egymás mellett kell állanunk tömör egységben, s azután oszlani fel a magyar pártárvolatok közé.

Nem árt azonban tanulmányoznunk ezen pártárvolatok irányát.

Ugy látjuk, hogy Magyarországon egy párt, sincs, a mely az alkotmányt helyreállíthatónak tekintené, a királyság teljes integritása nélkül. Így azt is látjuk, hogy Erdélyre nézve oly állomás elfogadása, mely a kolozsvári I. és pozsoni VII-dik törvényekkel ellenére van, minden magyar pártiszneztre nézve praediciósus. E részben nagy igazolásul szolgál az alább közölt cikk, mely a „Pesti Hirnökben” jött ki, mely lapnak pedig főmunkatársa a legconservativebb nézetek mellett lépett már fel.

Igy Erdély önmagából elkülönítő jogalapon nem indulhat ki, s így a közös királyság kancellárjától várhatni szervezését, addig is mig a pesti országgyűlés határozza a felett, hogy vajjon az 1848-iki felelős miniszteri szerkezetről szóló törvények jöhetnek-e áttekintés alá?

Mi úgy sejtjük, hogy éppen e kérdésnél kezdenek már Magyarországon alakulni a politikai pártárvolatok, melynek hiedelmünk szerint már határozott előjelei mutatkoznak a pesti lapokban, névszerint a „P. Hirnök”-ben és a „Pesti Napló”-ban.

A „P. Napló” azon elv mellett van, hogy éppen a miniszteriális szerkezet egyike azon törvényeknek 1848-ról, melyek nem ideiglenesek gyanánt hozattak, s melyek áttekintés alá éppen ezen természetükön fogva legkevésbé jöhetnek.

A „Pesti Hirnök” ellenben támaszkodva az országgyűlés azon jogára, hogy az a hozott törvényt is változtathatja, sőt eltörölheti, megtámadja a miniszteri szerkezetet, s azt a korlátmoksági s helytartósági szerkezettől eléggé helyettesítve látja, a mit azért tekint üdvösebbnek, mert ezáltal a megyei autonómiát szabadabbnak képzei.

Im itt látjuk a két ellenkező nézetet.

A „P. Napló” támaszkodik a kivított törvényre, s azon állampaszatlatokra, melyek egész Európában ezen kivított törvény üdvös voltát igazolják, míg a „P. Hirnök” számít az egyes vármegyék zügerdekeire szemben a döntő közérdekkel, s hatni kíván a municipalitás népszerű zászlójának feltüzése által a kedélyekre, hogy így egy semmi felelősség-

gel nem járó államrendszer alkalmazását plausibilissé tehesse.

A magyar törvényhatóságoknak nagyon meg kell fontolnunk teendőiket, mert az egyik szárnyon, hol már Török J. ur megfuvta a tárogatót, hatalmas söphismát állítottak fel arra nézve, hogyan lehet a megyei autonómia ürügye alatt fictióvá tenni az országos autonómiát, hogyan lehet az államtestet úgy ruházni fel jogokkal, a mint egy gypsy torzszobron láttunk felruházva egy nőalakot, hol a láb prémes sarakkal, a kéz bozontos muflal volt teljesen felruházva, mig az alak legfőbb része vézna volt; és végre hogyan lehet az 1848-iki jogegyenlőségi vivmányokat kapuczára vetni a kormány és örökös hivatalok hatalma által.

Ide vágott, a megyék részére követelt reorganizálási jog érvényesítése végett, az esztergami gyűlés elhalasztásának indítványozója, kinek argumentációját báró Kemény Zsigmond négy levélben jobban összerontotta, mintsem hogy nekünk egyéb szólandók volna hozzá, mint egy rámutatásunk két pártárvolat megkülönböztetésére, mely két párt valószínűleg a jövő országgyűlésen keményen fog egymással megküzdeni, főként azon esetben, ha sikerülni fog a municipalitás fényes ürüggyével elszédíteni a megyéket, s ha a megyék értelmisége nem találja felfoghatni azt, hogy a felelős miniszteri rendszer értelme a világért sem egyet jelent az absolut centralisatioval, s a megyehatóságok a szükséges önálló mozgást mindig megtarthatják, sőt inkább még ott, hol autonómiájok sértéseért a kormány tagjait feleltre vonhatják, mint ott, hol ha sértik önkormányzatuk fennhagyott jogait, csak az Istenhez appellálhatnak, nem lévén sem a nádor, sem a korlátnok, sem a tárnokmester, sem senki felelős, örökre kinevezett hivatalában.

E szerint a két szárnynak már látjuk alakulását, a centrum még nem kezdett nyilatkozni; de munkálkodik. El fog menni az az esztergami gyűlésbe, segédkezeket fog nyújtani a kezdeményezett uton is arra, hogy az ország visszaléphetessen alkotmányos állásába, s alkotmányának difficultas alá vett pontjaiban az ország a királylyal egyetértve határozhasson; s mig az egyik szárny csak is a választás általi, a másik a kinevezés általi hivatalokat is elfogadja, a centrum talán elfogad oly állomásokat, melyek vagy az egyének régi jogából kifolyók, vagy az 1848-iki törvények érvényesítésének útját nem állják, sőt azt elősegíteni képesek.

Azon párt, melynek saskörmét az esztergami gyűlés elhalasztásának írója, és a „P. Hirnök” felmutatja, feltehetjük, hogy hatalmas lesz, és nagy előnye, hogy a kormány nézeteihez közelebb áll, de azt hisszük, hogy a megyéket nem könnyen fogja meghódítani, mert a megyék értelmisége jól be fogja látni, hová vezethetnek a kibontott megyei zászlók akkor, ha az országos zászlót azon régi rendszer tokjába dugják el, mely alatt a királyság politikai egyénisége csak a papíron számított, de a nyilvános életben semmi önálló, semmi közvélemény által határozható mozzanattal nem bírt.

Mi becslünk fogunk minden pártot, mely az alkotmány visszaállítására törekszik, és meghajol az ország többségének akaratja előtt. Valamint hazárdulónak tartanók azt, ki erőszakot követne el a többségen. Bár melyik párt győzzön, az alkotmány fegyverével boldogabb lesz azáltal a haza mint a minő most. Hisz csak nemrégén tapsoltuk meg gróf Zay azon mondatát, hogy egy katonauralom is, csak hogy nemzeti legyen az, kedvesebb előttünk mint egy bágyadt idegen alkotmányosság.

Legyenek tehát közöttünk pártárvolatok, de pártszakadás, pártgyűlölet — soha többé.

✓ Erdélyi viszhang a „P. Hirnök” nov. 11-iki számú unio cikkére. Ezen cím alatt a „P. Hirnök” egy cikket hoz, mely többek közt így szól: Köszönjük, hogy valahára megszólaltak önök. Mi azt hisszük, Magyarországa a jog Erdélyt követelni, a mi tisztünk — tisztelettel az 1848-iki alkotmány iránt — engedelmessédni.

Azonban térjünk a dolog érdekére.

A mint halljuk, tegnap indultak fel a magyarországi kancellárhoz Erdély közállapotai fölötti értekezletre gróf

Mikó Imre, (1848-diki erdélyi kir. kincstárnok, s gróf Teleky távolléte alatt, Erdély alkotmánya értelmében, helyettes kormányzó) és báró Kemény Ferencz (1848-ban a KK. és RR. elnöke) ö nmlsai. Mire fognak ezen köztiszteltben álló hazafiak felszólíttatni, s mit fognak tenni — ehhez tiszta tudomás nyomán nem szólhatok, mert előtem egyik sem ismeretes. Annnyit azonban hallottam megleghezős biztos helyről, „hogy ő méltóságai az itteni közérzletet és közvéleményt jóformán kipuhatták, s tisztán megállapított nézeteket és véleményeket fognak a fennforgó politikai kérdésekre nézve nyilváníthatni és kétségtől nyilvánítani.” Mi lesz az, majd megtudjuk, én ezáltal csak annyit vélek mondhatni, hogy Erdélyben a magyarok (hová a székelek és örmények is értetnek), valamint a szász értelmiség is, kivéve természetesen a mostani burocracia tagjait, még némely rövidlátókat vagy gyöngye jellemteket, tőket letesen egyetértnek abban, hogy az ország jövőjében „alkotmányosan s ne autocratailag kormányoztassék, hogy Magyarország, ha érdekét érzi s az idők irányait ismeri, Erdélyt illetőleg az 1848-diki május 30-án közegyetértéssel hozott honegységi törvényekkel azonnal teljesedésbe vételt kibékítse első föltételül köti, sőt kancelláriája által tettleg életbe léptetett; kár volt arra még a jul. 20-diki Diploma kiadásakor nem reflectálni. Az egy Cancellár mindkét ország közigazgatását éppen oly jól tudta volna régi kerékágásába visszavezetni, mint kettő, sőt — én úgy vagyok meggyőződve — jobban, mert az egyet hatszor akkora erkölcsi erő gyámolította volna, mint megfordítva. Különb is Magyarország kancelláriája Erdélynek e legnehezebb időben királyi biztosa lévén, viszonyainkat éppen oly jól ismeri, mint a mi férfaink. Ezt aztán a mi kancelláriai és főkörmányi tanácsosaink nagyon jól támogathatták volna részint Bécsben, részint a budai helytartóságnál. Továbbá abban, a mennyi magyar Erdélyben van, sőt a mélyebben látó szászok is egészen egyek, „hogy Erdélynek Magyarországgal egynek kell lenni, sőt hogy az erre nézve hozott egyesítési törvények azonnal és tettleg teljesíttetni kell, hogy azt újabb discussio tárgyává tenni régi alkotmányunk lábbal tapodása, Szent István koronájának beszennyezése nélkül lehetetlen.” Erdély Árpád idejétől fogva 1526—40-ig oly hozzátartozó, kiegészítő része volt Magyarországnak, mint Pest- és Csongrádmegye. A magyar királyság és koronáé volt az fegyver, vér és közös alkotmány jogán. „Magyarországi soha el nem ismerte az 1691-ig terjedt nemzeti fejedelmi korszakot és az diplomatikailag áll, hogy az erdélyi fejedelmeknek meg volt souverain joguk, de Erdélyt a magyar koronától elszakított számos kötések tiltották; 1686-ki, a Leopolddal való alkut megelőző Teleki Mihály-féle országos diplomában az van, hogy Erdély visszamegy a magyar korona alá; az 1795-ki, 1841- és 1846-ki országgyűléseken esengve kérte Erdély Magyarországgal egyesítését, végre 1848-ik a király május 5-diki kir. leirátában, az alkotmányosan constitált országgyűlésre regia propositio 3-ik pontjában tanácskozási tárgyává tette, az országgyűlés, mely az eddigi Rend-alkotmány értelmében minden törvényhozási joggal bíró hazafiak: magyarok, székelek, szászok, örmények, oláhok, „kik a korona tagjai voltak, részt vettek, s az uniót a magyarországi VII. (1848) t.-cikk értelmében május 30-án egy szö ellentmondás nélkül elfogadták, a király június 10-én megerősítette, az országgyűlésen jun. 14-dikén kihirdetett, ennek folytán Erdély országgyűlési tárgyai a magyarországi áttettek, az erdélyi kancellária feloszlattatott, a kormányzást a magyar miniszterium átvette, a nádor Erdély választási törvényét (III.) a király által rábizott hatalomnál fogva megerősítette; az erdélyi országgyűlés mind a szászokat, mind az oláhokat közzézésileg megnyugtatta az iránt, hogy az elsőnek municipalitásuk, mindkettőnek nyelve, nemzetiése tiszteltben fog tartatni, s a magyar alkotmány áldását mindenikre és így az oláhokra is születési, nemzeti és valláskülönbség nélkül ki vannak terjesztve s egyenlő szeretettel, részrehajlás nélkül fognak alkalmaztatni; ezzel egybehangzólag a kir. V. Ferdinánd ő Felsége a szászoknak és oláhoknak magán uton (nem alkotmányosan) beadott kérvényeikre, jelesen az elsőkére, így válaszolt:

„Mintán erdélyi Nagy-Fejedelemségemnek Magyarországgal egybekapcsolása az erdélyi RR. által valamennyi szász követek hozzájárulásával egyhangulag elhatározott és általam megerősített volt, ez által pedig Erdélyben lévő szász alattvalóimnak sem nemzetisége, sem pedig szabadsalmi veszélyeztetve, sőt inkább megszilárdítva és megerősítve volnának, örvendek önöknek nyilváníthatni, hogy aggodalmaik alaptalanok, és én önöket azon fogadással, bocsátom útnak hazájukba, hogy én hiv. százsaimat valamint eddig, úgy ezután is jogaikban és szabadságaikban oltalmazni fogom.”

Az utolsóknak pedig ezt adta válaszul: „Mint hogy román alattvalóim által a balázsfalvi gyűlésben szerkesztett folyamodványnak érdeme az erdélyi országgyűlésben egyhangulag elhatározott és általam a legutóbbi magyar országgyűlésen alkotott VII. t.-cikkhez képest előlegesen is szentesített egybekapcsolás által megszünt volna, — örvendek az itt lévő küldötteket biztosíthatni, hogy az illető törvény-cikk által, mely különbség nélkül nemzetiség, nyelv és vallásra nézve minden erdélyi lakosoknak ugyanazon szabadságokat és jogokat adja, kívánataink legnagyobb részben elég tétetett: azért is jövő boldogságuk csupán e törvény végrehajtásától függ.”

Lapjainkból egyes számok is kaphatók s új krajezarjával Stein J. könyvkereskedésében.

Mindezek után a Felső-Erdélyi országgyűlés július 14-én bezárta, s a függőben lévő törvényhozási kérdések elintézését a magyarországi törvényhozásra utasította. A mi ezután történt, mind illegitim, alkotmányellenes, sőt forradalmi úton történt. Ezeket a nov. 20-ki diploma semmisékké tette. Kérdem már most, miképpen lenne lehetséges az, hogy ily világos törvény teljesséde gátoltassék? Mi ok forog fen arra, hogyan lehet igazolni azt, hogy ezen egyszerű törvény is az újabb országgyűlési vizsgálatra fenntartottak közé soroztassék? sat.

Muzeumi adományok. Közlemény. A) természetiek: Dr. Pataky Józseftől 1 darab ásvány. — Dr. Sz. Józseftől 1 db. termés arany. — Trencseny Antaltól 1 viziló (Hippocampus). — Id. Tauffer Ferencztől marhagyomorban lelt szőrlapta. — Kertész Lászlótól 45 fajhoz tartozó 242 darab madártojás és 9 db madárfészék. — Reznék Istvántól, 52 db ásvány. — Kiss Elektől, 1 darab succinit. — Ifj. Roth Páltól, 6 db kitömött madár. — Fekete Páltól, 1 darab fufakövület. — Gáty Gábortól, 1 db stufa. — Sóváradi Biró Miklóstól, 2 db csigakövület, továbbá jegezes quarz és alcedon darabok. — Mikó Lajostól, 1540 db bogár. — Diószegi Lajostól, 2 db amethyst jegecz. — Krémer Sámuel, 22 db ásvány. — Kászoni Székely Károlytól, 1 szarvasszaru. — Buda Miklóstól, egy nagy darab csepegőkő Csetátye Béből. — Gr. Mikos Kelemen hagyományából, Mammuth vállapocsk 2 darabban. — Posch Józseftől, 134 db ásvány. — Nemes János bányaferőmőktől, 75 db sziklanem, 105 db ásvány, és egy természetjateka fa-ágban. — Incze Józseftől, 27 db ásvány és sziklanem, és 60 db csigakövület. — Szentkirályi Gábortól 50 db ásvány és 13 db csigakövület. — Giróktól P. Ferencztől, egy óriási Zsurló (Equisetum palustre) példány. — Reichenberg Isidoról 4 db ásvány. — Kreutzer pénztárnoktól egy igen nagy darab faopál. — Nagy Leopoldtól, 1 vadréze, 82 db ásvány, és 6 db csigakövület. — Benig Józseftől, egy csigakövület, és egy csomó ozdolai gyémánt. — Nagy János g. e. titkoltól, 24 db ásvány, és sziklanem. — Cseh Lajos bány. tisztól 57 db ásvány. — Horváth Páltól 10 db kövület. — Benedek Józseftől, 2 mammuthfog. — Kolozsvári kaszinótól 400 darabból álló, rendszerezett geológiai gyűjtemény, és gr. Waas Sámuel ajándékozta, 19 db stufa. — Balog Pálné, erdélyi selyemtenyészési mutatók egy üveges szekrényvel. — Ujfalvi Sándortól, 33 db. kitömött emlős és madár. — Dr. Nagel Emilől, egy barlangi gyék és egy tengeri medúza. Brassai Sámuel, b. igazgató.

Az erdélyi orsz. Muzemhoz beérkezett adományok sora. B) Régi pénzek. Folytatás. (Lásd: K. Közlöny 44. sz.) Mara Károlytól 1 ezüst. — A kolozsvári kaszinótól 19 arany, 811 ezüst, 383 réz. — Baricz Jánostól 1 arany, 7 ezüst, 3 réz érem. — Rosenbaum Hermanntól 1 magyar ezüst. — Gr. Lázár Miklóstól 12 ezüst, 2 réz érem. — Dr. Ötvös Ágostontól 1 Rakóczi-tallér. — Antalfi Boldizsártól 1 ezüst, 1 réz római érem. — Dan Lászlótól 11 ezüst. — Dietrich Gottliebtől 1 római ezüst. — Berde Árontól 1 római réz. — Egy volt kormányzati inoktól 1 ezüst, 2 réz. — Buda Miklóstól 1 lengyel ezüst pénz. — A zalamegyei nemesi pénztártól József nádor arany emlékére. — Báro Apor Sándortól Attila (?) ezüst érme. — Báthor Gézáé Inkey Szidoniától 17 ezüst, 1 réz. — Szabó Sámuel ügyvéd-

től 1 ezüst, 6 réz. — Németh Jánostól 4 magyar ezüst. — Lengyel Károlytól 6 ezüst, 2 réz. — Pámer Antaltól 50 ezüst, 20 réz. — Hari Ágostontól 2 ezüst. — Molnár Györgytől 1 réz. — Az orsz. főpénztártól beküldött letétemények: Bartha Károlytól József nádor arany emlékére, 12 ezüst, és 3 réz; talált pénzek: magyar és lengyel 34 ezüst, római ezüst 14, réz 55; — magyar arany 2, ezüst 22, réz 7, vegyes ezüst 60, réz 20. — Goró Lajos hagyományából saját arany érdemérmé és 109 római, 310 vegyes réz érem. — Pécs városától 1 ezüst emlékérem. — Szilvási Miklósné és Nagy Elekntől 144 ezüst, 62 réz. — Gr. Haller Ferencztől 2 római ezüst. — Krémer Sámuel, 9 arany, 93 ezüst, 113 réz, 1 ólom. — Báro József Sámuel bagyatkából 32 ezüst, 8 réz. — Szabó Ferencztől 1 római réz. — Makfalvi Dózsa Farkastól 1 Mátyás király aranya s 1 Furtoson talált byzánti arany. — Ferenczi Jánostól 10 ujjborki vegyes ezüst. — Török Sándortól 1 ezüst, 1 réz. — Szentkirályi Gábortól 4 ezüst, 6 réz. — Incze Józseftől 10 ezüst, 6 réz. — Török Antaltól 10 ezüst, 4 réz. — Kereszt Sándortól 1 ezüst, 1 réz. — Kiss Zsigmondtól 2 réz. Kovács Andrástól 7 réz. — Ferdényi Antalától 5 ezüst, 18 réz. — Póczy Károlytól 5 ezüst, 3 réz. — Klopacsé Hipolitól 22 ezüst. — Enyedi Istvántól 6 ezüst, 2 réz. — Tóth Józseftől 2 ezüst, 1 réz. — Fülöp Elektől 2 ezüst. — Jakab Györgytől 2 ezüst, 2 réz. — Rákosi Józseftől 1 lengyel ezüst. — Nehrer Sámuel, 8 ezüst, 2 réz. — Fogaras városától 9 ezüst, 7 réz. — Egyedi Antaltól 4 római ezüst. — Henglotz Antaltól 34 ezüst, 8 réz. — Czeck Miklóstól 36 ezüst, 33 réz. — Gr. Lázár Gézától 3 réz. — Borbély Sándortól 20 ezüst, 1 réz. — Kónya Józseftől 1 római ezüst. — Szombati Lajostól 5 ezüst, 4 réz. — Szilávik Józseftől Rudolf aranya. (Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

A muzeum-egylet nagy gyűlése tegnap délelőtt 10 órakor kezdődött s 12-kor lön vége. Előkölt id. gróf Bethlen János ő mlsza, az elnök ő exjancja a haza ügyében távolléte, és az alenők gróf betegsége következtében az elnökséggel megbízatván. Tárgyai voltak: az elnöki megnyitó beszéd, titkári, pénztárnoki, muzeumi és könyvtárnoki jelentések, melyeket lapunkban közreadunk. A titkári és pénztárnoki jelentés alkalmával Berde A. indítványba hozta, hogy egy bizottmány nevezessék, mely a választmányi jegyzőkönyveit s a pénztár állást megvizsgálva, észrevételeit adja be a másnap gyűlésre. A bizottmányok kinevezettek. Veszely kath. lelkész ur, püspök Haynald ő nmlsgának egy ajánlatát terjeszti elé, melyben 200 pengő forint pályadíjt ajánl fel az egylet rendelkezése alá, melyért Erdély történelme a rómaiak korában ismertessék. A gyűlést igen érdekessé tette, hogy azon a szász honimegyelet küldöttjei, valamint Beszterczől, Brassóból s Szegedről, e nemzeti tudományos fiai közül mintegy ötven megjelentek. Gyűlés végén a szász honimegyelet irata olvasott fel, melyben az egylet létesülése üdvözöltetik, azután történt meg a választmányi tagok kisorsolása, kik helyett újjak, vagy kik újból választandók. Delután a redoutban nagylakoma, melyben fényes toaszok tartattak az egylet elnöke, most hazánk ügyében távollévő gróf Mikóért, gróf Bethlen Jánosért, ki a mai gyűlésen elnököl, a szász küldöttekért, az akadémiaért, Kolozsvárért, a magyar nemességért, a magyar papokért, Erdély s Magyarhon egységeért, a nemzetek közötti testvéri szeretetért. — Jövő számunkban bővebben.

Az esztergomi értekezlet hatánapja iránt, mint a „B. Hirlap“ f. hó 19-kén írja — még semmi bizonyos nem tudatik. A meghívandó egyének névsora azonban már visszaérkezett az országprímához, miután azt az udvari kancellária lényeges átvizsgálat alá vette, és a tervezett személyszámot 150-ről százra redukálta.

Bécsi lapok szerint az államminiszter Goluchowszky gróf s a kabinet magyar tagjai közt, a magyar és a többi koronaországok országgyűlését illetőleg oly ellentét merült föl, mi a különböző nézetek kiegyenlítését ugyan nem zárja ki, de miniszteri változást idézhet elő. Azt is beszélük, hogy gr. Széchen és b. Vay az utóbbi napokban Schnerling ural értekezletet tartottak volna. A pénzügy vezetője Plener ur ismét beadta lemondását, de azt ismét visszavette.

Az egri föld polgármester, ki 1848- és 49-ben viselte e hivatalt, f. hó 12-kén hivatalát újra s azon utasítással vette át, hogy a városi hatóságot az 1849-dik évi választások alapján alakítsa meg. (P. H.)

Megjelent a Mentovich által szerkesztett M. Varsó helyi füzetek V-dik és VI-dik füzeté a második évi folyamából. Megnyitja e füzeteket „Erdélyi természetrajzi körút“ cím alatti értekezés. Ezt követi „Úti vázlatok“, b. Kemény Gábortól. „Mikor folyamodjunk a vegytanhoz?“ Brassaitól. „Mikis Kelemen egy levele“, közölve Cserei Gábor gyűjteményéből. „Poharzás közben“, vers Mentovichtól. Kisebb közlemények. A borítékon előfizetési hirdetik a harmadik évi folyamra, melyből egyszersmind a szerkesztő azon fontos és a vállalat valódi feladatához képesti ígértét olvasuk, hogy a m.-varsó helyi új becses Teleki-könyvtár, valamint a reform. főiskola könyvtára kinevezt szándékozik nagyobb terjedelemben felhasználni. Előfizetési ár félévre (3 füzetre) 1 ft 50 kr. Egész évre (6 füzet) 3 forint.

POLITIKAI HIREK.

A „P. H.“ írja: „A háboru csak elhalasztott, de meg nem szűnt Olaszország a jövő tavasszal újra kibontja lobogóját. A belga lap turini levelezője oly véleményben van, hogy a háboruban Victor Emanuel egyedül fog szemközt állani Ausztriával. Napoleon II. Sándor cárhoz intézett levele ellenkezőre mutat. Franciaország mindenesetre megszállja Lombardiát, még azon esetre is, ha az olaszok támadnak. A turini levelező azon állításból, hogy Victor Emanuel mégis a forradalomban keresné szövetségét, a látszik, mintha a francziák csakis a megszállásnál maradvának, föltéve, hogy Németország nem mozdul. A többször említett levelező azt írja, hogy a hadműködés basisul Montenegró lenne kiszemelve és innen nyomulnának fel Fiuméig. Garibaldi és Türr, ki egyelőre szintén visszavonul, Caprera szigetén találkoznak és ott főzik e tavaszi hadjárat további részleteit. A magyar tábornokot ez időszert Turinba várják, hova Kossuth és Klapka titkon megérkeztek Türrrel tanácskozandók. Ez értekezlet előzményeit Klapka és Cavour együtt csinálták volna ki. Ezen eseményről összefüggésben mondják állani mind az özvegy Darinka hercegnő párisi útját, mind azt, hogy Montenegró fegyverkezik sat.

Erdély és Magyarország uniójának története.

Türedék egy nagyobb történelmi munkából.
Közi: HALMÁGYI SÁNDOR.

I.

A kolozsvári országgyűlés 1848 május 30-diki ünnepélyes ülésében határozta a kimondata Erdély visszacsatolását (reunioját) Magyarországhoz; vissza csatolását, mondom, mert a két testvérhaza egységét képező kötelek csak közbejött viszontagságok következtében szakadtak el.

Midőn a magyarok elfoglalták Pannóniát, Árpád parancsot adott egyik kapitányának, hogy menjen és hódítsa meg az „erdőn túli“ tartományt, Erdélyt. Tuhutum, az ő tribusának élén, előnyomult és döntő győzelem után, meg is hódította a kijelölt országot, ott kapván a székelyeket, a kik az Attila hun birodalmának feloszlása után odaszakadt hun maradvékok gyanánt tekintettek.

Egész 1002-ig Erdély bizonyos függetlenségnek örlött. De ekkor Tuhutum egyik utóda, Gyula, I. Istvánnal ellenkezőleg a pogányhit mellé nyilatkozván, a szent király elfoglalta birtokait és ettől fogva Erdély mint a magyar királyság kiegészítő része, katonai és polgári méltósággal felruházott főnökök, vajdák által kormányoztatott, a kiket a magyar souverainek neveztek ki.

A mohácsi vész után (1526 aug. 26.), a Zápolya és I. Ferdinánd közötti választatása következtében, Erdély elszakadt az anyaországtól s a szultán védrasága alatt független fejedelemséggé alakult. 1690-ben a török-magyar seregek megverése után, Leopold alatt megkezdődött az osztrák uralom; de az ország megővta autonómiáját. Az 1691 decz. 4-ki és 1693 május 14-ki két királyi diploma biztosítja országgyűlését, tisztjeinek választhatóságát s a különféle lakók ősi kiváltságainak fenntartását.

A törökök kiűzése után Erdély ismét visszaadott a magyar szent koronának, de az uralkodók helyesebb politikát láttak abban, ha az nem csatolattik többé vissza a magyar birodalomhoz, hanem majdnem egészen izolált fejedelemség gyanánt állják fel. És mint ilyen állott fenn egész 1848-ig, megtartván alkotmányát, a mely a magyarországi alkotmányhoz általában hasonló vala s csak némi tekintetben különbözött, a mennyiben democraticusabb szellem lengé át.

Kolozsvárt egy kormánytanács székelt; elnöke az ország kormányzója volt; közösen úgy hívták, hogy — Gubernium. Bécsben vala az erdélyi korlátnokság, kancellária. E két testület hatásköre és tulajdonsága körülbelől ugyanaz vala, a mi a magyar királyi helytartóság és kancellariáé. A gubernium, adminisztratív központi hatalom alá rendelve, ítéleteket hozott a királyi tábla Maros-Vásárhelytől, s ez tökéletesen megfelelt a pesti királyi táblának. A pénzügy vezetése a N.-Szébenben székelt kincstárnok tiszte volt, a ki a császári kincstárnoktól függött, a melynek székhelyül Ausztria fővárosa szolgált.

Erdély ép úgy, mint Magyarország vármegyékére vala osztva, m-lyeket a székely és szász területek széknekek neveztek; valának vidékei, királyi és taxalis városai stb. A magyar, székely és szász nemzet részt vett a főköormányásban, képviselve lévén az országgyűlésen és a guberniumban.

Az erdélyi országgyűlések követték a regalisták által állott. Ez utóbbiak, a fejedelm által kinevezve ugynevezett regalis levelek által hívatottak meg az országgyűlésre.

A magyar és székely követei száma harminczhat volt, megyenként és székeként kettő kettő. A szászok huszonkét és a városok harminczhat képviselőt küldhettek, s mindnyájan egy körben (egy „ház“ban) ültek; a tárgyalás és szavazás körül egyenlő joggal bírtak s mindig magyar nyelven vitatkoztak, már akkor is, a mi-

dőn a pozsoni országgyűlésen a Karok és Rendek még a latint használták.

Az erdélyi országgyűlés, a törvény értelmében, maga választá elnökét. Ő jelölte ki a kormánytanács és az ítélő-tábla elnökét és ítélőmesterét. Ő terjesztett fel a fejedelemség tizenkét kijelölt — három katolikus, három kalvinistát, három unitáriust és három lutheránust — a kik közül ő felsége a kormányzó választá. Hasonló módon választottak a többi cardinalis hivatalok a Rendek által fölterjesztett kijelöltek közül.

Az alkotmány és a szerződések értelmében az erdélyi országgyűlés minden évben összehívandó s általában ép oly törvényhozó hatalommal felruházott vala, mint a magyarországi országgyűlés.

Imé ez volt főb vonásaiban Erdély alkotmányos küllön állása egész 1848-ig.

Azonban az intézmények hasonló szelleme de főleg az eredet és a törvények közössége, a dicő emlékek s a szövetségességek érzete, fenntarták a két testvérhazán végleges reuniojának óhaját. Főleg 1834 óta, midőn Erdély, a Wesselyben és több lelkes hazafi közrehatása folytán, az alkotmányos haladás ösvényére lépett, az unio ezen eszméjét a Királyhágon innen és túl egyiránt növekedő melegséggel kezdek ápolni. A megyegyűléseken és a hirlapok hasábjain tüzesen tárgyalva, a szabad-élv ellenek programjainak főpontjai közé soroztatott, s az erdélyi országgyűlés egy 1847 november 3-ról kelt addressé-ében a királyhoz, határozottan kifejezé aziránt óhaját, hogy a fejedelemség a királysághoz visszacsatolassék, míg végre az 1848-diki pozsoni országgyűlés törvényes határozatának VII. cikkelyében kimondta az uniót, de azon megjegyzéssel, hogy az csak az erdélyi Rendek szabad beleegyezése után fog végrehajthatni.

Ezen törvény, a mely annyi ildomossággal lön szerkesztve, nagy lelkesedést idézett

elő kivált a magyarok és a székelyeknél, a kiknek képviselői, fájlalva 1847-diki kérelmezésk eredménytelenségét, most boldogoknak érzék magukat, hogy Pozsonban megvalósulni láthatak azon reményüket, a melyet már előbb kifejeztek Kolozsvárt.

Az első napokban az uniót magok a románok is igen kedvezőleg fogadták, sőt bizonyos tekintetben a szászok szintén. Különösen amazok tekinthetők azt, mint egy áldásteljes eszköz arra, hogy részeseivé lehessenek az 1848-diki reformoknak, a melyek az urbéri szolgálományok eltörlését, s a politikai és vallásos egyenjogságot, e nemeslelkűleg a népnek önként ajánlott szentséget, hozák magukkal.

Udvarhelyszék közgyűlése egy küldöttséget nemesztett a kormányzóhoz, azon kéréssel, hogy mielőbb hívja össze az erdélyi országgyűlést. E küldöttséget ápril 8-kán Kolozsvár lakossága a rokonszeny legvilágosabb kiintézetével fogadta. 10 kén egy nagy tümeg jelent meg a gubernium épülete előtt, fennhangon kérve, hogy a Rendek egybegyűlésének határideje azonnal tízessék ki. E tömeg csendesen eloszlott, mielőtt kijelentett neki, hogy a kormánytanács saját nézete és Udvarhelyszék, valamint több megyék óhaját következtében, fölkérte főnökét, miszerint az országgyűlést május 29-re hívja össze.

Erdély kormányzója akkor gróf Teleky József, e bölcs hazafi volt, a ki oly sokáig vala szerencsés a magyar Akadémia elnöki méltóságát viselni. Tisztelet az elhunyt jeles férfiú emlékének! Ő megtett mindent — a mit tehetett. Meghatározta a Rendek egybegyűlését a fejedelmi utólagos jóváhagyás reményében.

(Folytatjuk.)

— Az „A. Allg. Zeitung“ írja, hogy Russell lord october 27-diki sürgönye, a forradalmi pártot kalandos reményekkel tölti el, ugyanannyira, hogy a szárd miniszterium az e nemű törekvéseknek engedni kénytelen; s már el is határozta, hogy a garibaldisták — a két Szciziliában északolaszországi csapatok által felváltván, — Lombardiában fognak elhelyeztetni, sőt Turr tábornok hadosztálya, melyhez a magyar emigráció s a magyar szökevény katonák is tartoznak, már is Milanoba van rendelve. Maga Garibaldi, szintén e városban (?) fogna bábérjain pihenni. — Ugy látszik, — folytatja az érintett lap, — hogy a magyar elégedetlenek Turr tábornokkal sokkal mélyebb viszonyba ereszkedtek, semmint az oct. 20-diki császári diploma kiadása után is, összeköttetésüket vele megszakították volna. S már uton-útfélen ezt kiabálják: gran corrispondenza di Garibaldi, per la Rivoluzione ungherese.

— Turinba mint mondják, egy római biztos érkezett meg, azon nápolyi katonák sorsa iránti alkudozás végett, a kik az egyházi államba betörték. A szent szék nagyon terhesnek érzi ezen csapatok tovább tartását s kívánja, hogy Piemont adjon azoknak módot a hazatérésre.

— Garibaldi nov. 9-én egy napiparancsot intézett a déli sereghez. Ő abban az éppen most bevégeződött korszakot az olasz újjászületés „utolsóelőtti állomás helyé“-nek nevezi s általános fegyverkezésre szólít föl. A félénk doctináriek — ugymond — másutt tüntessék föl servilismusukat s nyomoruságukat; az olasz nép nem akarja magát kislelkűek által vezetetni. Minden olasznak Victor Emanuel körül kell csoportosulnia; ha 1861. év martiusa egy millió olaszt nem talál fegyverben, akkor vége az olasz szabadságnak s Olaszország életének. 1861. év martiusa s szükség esetében már februárja is mindenképpen állomásán találand. Most vissza kell vonulnia; de csak néhány napra. Csupán a sürgős családi kötelességek által elhivatottaknak, valamint a rokkantaknak kell hazatérniük; a többieknek zászlóik mellett kell maradniuk. „Rövid idő“ — így végződik a napiparancs — „Mint találkozandunk, hogy közösen lépünk föl testvéreink megszabadítására s hogy közösen újabb diadalo elé menjünk.“

— Legújabb hírek szerint, mint a „Patrie“ állítja, Chinában a béke meg van kötve s a chinai kormány kötelezte magát 120 millió frank hadiköltségekárptólás fizetésére.

— A „Weser Ztg.“-nak egy párisi levelezője biztos kútfőből állítja egy porosz körsürgönynek létezését okt. 15-ről, a melyben kifejtve azon okok, melyeknél fogva Poroszország nem hívja turini követét vissza. Főokul fel van hozva, miszerint az olaszországi dolgok új rendjének elismerése közel lehetőség körében fekszik s ezen eshetőséget a diplomatisai viszonyok ideiglenes félbeszakítása csak akadályozza.

— A „Toulonnais“ szerint a francia hajóraj, mely Gaeta előtt csirkál, visszatérne Toulonba telelni. A „Gaz. di Midi“, mely ugyanezt közli, hozzáadja, hogy csak egy francia hajó fogna a nápolyi vizeken maradni. — Párisi félhivatalos lapok megczafolják a „Corriere Mercantile“ tudósítását, mely szerint a francziák el fogják hagyni Romát, sőt ellenkezőleg ott lesznek a pápa oldalánál mindaddig, míg biztonsága igényli.

— Franciaországot némi aggodalom fogta el, hogy az olaszok rokonszenvét elveszthetend. Párisban kissé megdöbbenek azon hatáson, melyet I. Russell jegyzéke Turinban előidézett. Egy félhivatalos párisi levelezés maga is elismeri azon hatást s ennek élet az által ügyekszik elvenni, hogy ezt majd olyannak mondja, mint a melyet a császár kiáltványa annak idején előidézett, midőn Olaszországot az Adriai folszabadítandónak nyilvánította. Midőn tehát Turinban az angol követet ama jegyzékért fényes esti zenével tisztelik meg, akkor Párisból emlékeztetükbe hozzák az olaszoknak, hogy a császár volt az első, ki az olasz függetlenséget kiküldtette és nagy részben létesítette. Így versenyez most a két nyugati hatalom az olasz népszerűségért, s Piemontnak kormánya valóban nem az, mely ezen kedvező helyzetet felhasználni ne ügykeznék. Nem egy jel mutat arra, hogy a jövő tavaszszal a háborút megújítani szándékozik, s e szándék a kivitelében nyugati hatalmak magatartása valóban csak fölbátoríthatja. S a többi hatalmak magatartása aligha visszariasztja: Poroszországtól alig van mit tartania, ennek bizonyosságul szolgál a porosz keresztes pártnak haragos kikérelése a berlini külügyminiszter ellen, ki most határozottabban mint valaha jelenti ki, hogy Poroszország fönttartja magának a szabad elhatározást és azon elvhez ragaszkodik, hogy a német szövetség beavatkozása mindaddig nincs követelve, míg a német szövetségi terület nem támadtatik meg. Ez tehát ugyanazon elv, mely a tavali háboruból oly keveset használt Ausztriának. Fog-e ennek jövőben többet használni Schleinitz azon nyilatkozata, hogy francia beavatkozást semmi esetre

sem fog megengedni? Hisz éppen oda lőnek a dolgok fejlődése, hogy Olaszország ezen francia beavatkozás nélkül is megkísérhesse végcéljának kivételét; ezt pedig Poroszország úgy látszik éppen nem szándékozik gátolni. Ország részéről sincs többé Piemontnak mit tartania, ha valósul, hogy Goresakoff herczeg ismét teljesen visszanyerte befolyását, melylyel azelőtt birt s melynek főszempontja még mindig a francia barátság. Az orosz lapok magatartása ennek világos jele. Nem csak az „Éjszaki Mekk“ folytatja szakadatlanul Victor Emanuel erőlyes védelmét, hanem az orosz „Invalid“ is, mely pedig annyit kardoskodott a legitimitás mellett, rögtön azon elismerésre jutott, hogy se Ferencz királyért, se a pápáért semmit sem lehet tenni. Nem csoda ekként, ha Turinban már is azon tanácskoznak, hogy Olaszország szervezéséhez úgy fogjanak, mintha mind Róma mind Velencze már az egységes államhoz tartoznának.

— Egy francia manifestum kibocsátását várják, mely az európai ügyek állapotát s Franciaországnak ezekkel szemközi magatartását fogja kifejtetni s egyszerűsind feleltetni azt is, mint lehetne az európai békét fenntartani.

— Eugenia császárné nov. 14-én reggel Skóthonba utazott, hogy ott a legszigorubb incognitóban Hamilton hgnő jószágára menjen. 15-én reggel korán Londonba érkezett. A francia császárné hirtelen elulazását azon nézetkülönbségeknek tulajdonítják, melyek a császár s császárné közt — a pápai államra vonatkozólag — régóta fennforognak; a császár nem akar lemondani terveit kiviteléről, s e tekintetben unokaöccsével Napóleon hggel, Victor Emanuel királylyal s Gavour gróffal tökéletesen egyetért.

— Az „Observer“ Olaszországról elmélkedtében, ezeket mondja: „Mi hisszük, hogy az olasz királyság néhány nap alatt politikailag bevégeztet tényné fog lenni, s hogy az ügyek új anomál állásból kifolyó veszélyek elenyésznek. Sokkal több történt már e tekintetben, semmint a kimenetel kétes lehetne. Oly nép, mely mint az olasz, a nemzeti újjászületés művében annyira előhaladt, — soha sem adható többé által a politikai megsemmisülésnek. Szembe kell ugyan még szállania nem egy veszéllyel, és sokat bevégezéshez vezérelnie, e fölött a régi zsarnokság és balkormányzás nem egy rossz következményt eltávolítania: de oly népnél, — melynek a szerencse oly csodálatos módon kedvezett, s mely oly ritka képességet mutatott a kínálózkodó alkalom ügyes felhasználására — a végleges eredmény tekintetében aggodnunk nem lehet. A mi a nagy dráma utolsó felvonását, t. i. Rómát s Velenczét illeti, úgy ez nem többé tisztán olasz jellegű kérdés, hanem az általános európai politikával összefüggésben való tekintetbe vételt igényel. De ennek dacára, az eddigi eredmények hatalmas argumentumul szolgálnak; s már az természete a nagyobb testületeknek, hogy valamennyi próbát, — melyek befolyásuk körébe esnek, vagy felőlők gravitálnak, — magukhoz vonják. Ez lesz a sorsa Italia említett két különálló részének, melyek folyton folyvást oly természetellenes és anomál állapotba helyezetteknek fognak feltűnni, hogy végre is kiviláglik, miszerint lehetetlen azokat tovább is oly helyzetben megtartani. A római kérdésnek diplomatisai uton kell eligazittatnia. A mi Velenczét illeti, akár támad Ausztria, s a múlt évi hibát ismétli, akár pedig várnégyszöge mögött várja be a forradalom özönét, mely előzőnléssel fenyegeti, — Olaszország kilátásai éppen nem kétesek. Először is, nem valószínű, hogy Franciaország nyugodtan fogja nézni, ha mindaz, a mit tavaly létrehozott, semmivé tétetik. Aztán Ausztria, ha mindjárt látszólag hatalmas is, de valódiilag át meg át rothatag. Legújabb kísérlete, mely által Magyarországot az osztrák terveknek megnyerni törekedett, tökéletesen meghiúsult. Ausztria, távol attól, hogy képes lenne Italiát újból meghódítani, — inkább napról napra kétesebb lesz az, nem fog-e az ausztriai császárság neve alatt ismert — idegen nemzetiségű — tömeg öselemeire feloszlatni s eddigi fennállása véget érni. Tagadhatlan, hogy egy időelőtti támadás Velencze ellen üdvetlen következményeket vonhatna maga után s egy végső kétségbeesett erőfeszítés talán még képes volna — Italiának még most lazán összefüggő részeit szétzilálni s szabadságait megsemmisíteni; de a válságos pillanat nem sokára elenyészik s aztán nem lesz erő, mely a gondnal létesített művet megsemmisíteni képes legyen!“

— A szászországi követkamarában f. hó 15-dikén ismét indítványt tettek egy német központi hatóságnak czélszerű népképviseléssel leendő felállítására iránt.

— A „Hamb. Börsenh.“ ismeretes félhivatalos levelezője írja, hogy az ausztriai kabinetnek a legközelebbi napokban oly dolgok jöttek tudomására, melyek az orosz politikának Ausztria iránti szándokait rendkívül kétes fénybe állítják. Oroszország jelen törekvése az, hogy

Franciaország segélyével közeledést és egyetértést eszközöljön Angolországgal, mely egyszer létre jöven, Poroszországnak is ezen csoportosulathoz való bevonását idézze elő. Mialatt Franciaország Ausztriának folyvást elszigeteltségét tartja szemé előtt, Oroszország szintén hasonló állást igyekszik Ausztriának készíteni, valámig ez utóbbi rá nézve a keleti kérdésben még Ausztriánál is nagyobb botránykönek tűnik fel. Ezáltal magyarázható az Orosz- és Franciaország közt legújabb időben oly bensősővé alakult viszony, ámbár ez utóbbi egyszersmind Angliával ismét szívélyesebb viszonyba lépni törekedett. Habár az Orosz- és Angolország közti közeledés francia közbenjárás útján alig látszik is magába zárt egy tartósabb viszony elemeit, de csak pillanati létezése is egy ily eseménynek mondhatlan káros befolyással lehet az osztrák érdekekre nézve, úgy hogy a bécsi kabinetnek mindenesetre van oka, csak egy ily fenyegető eshetőség felett is lehangoltnak lenni.

— Mindamellett hogy az orosz kormány a szárd politikát szóval és tettel rosztalta, az „Északi Mekk“ folyvást Victor Emanuelnek fogja pártját s bizonyitgatja, mikép Victor Emanuel a népjog álláspontján is védhető, ámbár nevezett lap a népjogot magát legfőbb törvényül elismerni nem hajlandó. Figyelemreméltóbb azonban, hogy az „Invalid“ is, mely eddig oly örömet kívánt volna keresztes hadat a legitimitás javára, most II. Ferenczet s a pápát feladja s egész kedélyesen megvallja, hogy megeseett dolognak felejtés a vége. Erőszakos, igazságtalan dolgok történtek ugyan, azonban kérde e lap, fegyverrel keljen-e azért Európa? lehetséges-e a dolgok korábbi rendjének visszaállítása? s vajjon az képes volna-e Európának békét és biztonságot szerezni? Nem! a reakciónak egy erőszakos győzelme még fájdalmasabb és véresebb lenne, mint minő a mostani forradalom.“

— Japán. — Egy Párisba érkezett magánlevél, következő tudósítást hoz: „Yedóban jelenleg igen izgatott kedélyhangulat uralkodik a németek ellen. (Bolgatalanok! Talán ott is civilizatori szerepet akarnak minden áron játszani!) Nem akarják őket ott többé tűrni. (Nem csak Chinában és Japánban, de másutt sem!) Mint-hogy az idegen hatalmak képviselői, az oltmát felmondták nekik, kénytelenek elhagyni az országot (Ott is?) Csak két német, köztük egy berlini, volt oly szerencsés, — az angol követ védelmét még hat óra kinyerni. (Sok az a félév. Az az istenadta az alatt megbázasodhatik: s bezzeg nehéz lesz aztán kintszakolni, ha egyszer van, ki őt sógorának nevezzé. Compatriotának fogja magát tekinteni, s ily czim alatt feljogosítva érzeni magát talán arra is, hogy már így germanizálhat. Persze, csak úgy, ha lehet.) A kereskedelmi viszonyok Japánban rossz lábon állanak, úgy a gazdaságiak is. (Bizonyos civilizator ezt olvasván, azt tanácsolja nekik, hogy azért mégse alapítsanak hazai kereskedelmi- és földhitel-bankot; miután úgy is ott van a bécsi!) A pénzügy még nincs szabályozva. (Tudunk mi országokat, hol szabályozva van, s mégis a legnagyobb rendtelenségben sinlik.) A chinai háboru miatt minden üzlet pang. (Ha okkal jár az okozat, nagyon természetes; de hátha háboru sem volna ott, s az üzlet mégis rákmódjára haladna előre!) E fölött a kormány folyvást megszegei a kötött szerződéseket. (Oly ujság az Japánban?) (P.H.)

Ujabbak. — A turini „Opinione“ Nápolyból folyó hó 12-én a következő tudósítást kapta: A Toledo-utczában a királyi palota előtt népcsoportozás van; a nép Garibaldi visszahívását s a városi erődök lerombolását követeli. A capuai kapunál tusa fejlődött ki a nép és a piemontiak között. Több haláleset és sebesülés fordult elő s befogatások is történtek. Az „Espero“ jelenti Tina franczia admirál bekövetkezendő visszahívását.

— New York, nov. 7. Lincoln elnök, Hamelin alelnökké lön választva.

— A „Patrie“ igen jellemzőleg azt jelenti, hogy Victor Emanuel Garibaldinak jövő évi febr. 15-ig terjedő szabadságidőt adott. — Turr tbk az olasz hadseregben való végleges alkalmaztatását azon kijelentéssel utasította vissza, hogy ő már néhány hó mulva kénytelen lesz elbocsátatását kérni, miután az ő missiója más országba szólítja őt. Mieroslavski lengyel tábornok, ki 1849-ből mint a bádeni és sziciliiai forradalmak vezére ismeretes, Turinba érkezett, hol egy „nemzetközi forradalmi legio“ alakítását tervezi.

— A nürnbergi újságnak Bécsből írják, hogy Magyarországon s a melléktartományokban — mint ez a kormány előtt többé nem titok — külföldi emissariusok agítálnak s leginkább a köznépet törekzenek a kitörendő lázadásnak megnyerni. E lap szerint, újabb időben ezen agitatorok merészebben lépnek fel, mint valaha, miből azt a következtetést vonják, hogy intést kaptak a mozgalom fejeitől, kiknek ők zsoldjukban állanak, hogy a táplált tervek határozottabb alakot kezdenek ölteni. A külügyminiszteriumnak legalább tudomására esett volna, hogy

az adriai tenger felől betörés van tervben: és ugyan előbb valamely török parthelyen akarnak kikötni — a Garibaldit seregben szolgált magyar önkéntesek, kik a déli szláv népségekkel összeköttetésbe lépni s ekkép aztán a forradalmat ausztriai területre átültetni szándékoznak. (P.N.) — Párisban Horntól legközelebb ily czimű röpirat fog megjelenni: „Vencze és Buda-Pest.” A czim eléggé mutatja irányát s czélját. — A francia császár egyik beszélgetésében Metternich hggel, kijelentette, hogy ő Anglia szövetségéről soha lemondani nem fog, hanemha ezt Franciaország érdekei parancsolólag követelnék. (P.N.)

— Milano, nov. 17. A mai „Perseveranza” Turinből 16-ról jelenti: Rómában titkon szavazatokat gyűjtöttek, az annexio mellett, azokat Viktor Emánuel elé terjesztendők. Egy királyi rendeletnél fogva azon garibaldista önkénteseknek, kik tovább akarnak szolgálni, két évre kell magukat kötelezniök, a tisztek hat hónapi díj kiadása mellett kiléphetnek. — Azt mondják, hogy déli Olaszországban 25,000 nemzetőr tétetik mozgóvá. — Krisztina spanyol királynőnek Rómába érkezése ott élénk benyomást tett; azt gyanítják, hogy a pápa egy portugál hajón azonnal elutazik, mihelyt II. Ferencz király elhagyta Gaetát.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

BÉCSI BÖRZE november 17-kén.

Állam-adósság.	pénzben	áruban		pénzben	áruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 frt.	77.—	77.20	Ausztr. államvaspálya	272.— 272.50
5%-os metalliques	100 frt.	66.—	66.25	Nyugati vasút	180.50 181.—
Földtehermentesítések.				Pardubitzai vasút	112.— 112.50
5%-os magyarországi	100 frt.	69.25	69.75	Tisza vasút	147.— 147.—
5%-os bánsági, horvát és szláv	100 frt.	67.—	67.50	Déli vaspálya 60% (ex div.)	158.— 159.—
5%-os erdélyi	100 frt.	66.25	66.75	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	149.25 149.75
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	100.— 105.—
Trieszti db.	100 ft pp.	109.—	110.—	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20.— 22.—
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	93.—	94.—	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60.— 65.—
Budai városközség db	40 ft p. e. e.	35.75	36.—	Váltók (devisek)	
Eszterházy	40 ft pp.	86.50	87.—	Három hónapra.	
Salm	40 ft pp.	37.25	37.50	Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3%	115.10 115.20
Pálffy	40 ft pp.	36.—	36.25	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2 %	115.30 115.40
Clary	40 ft pp.	36.25	36.75	Berlin 100 tallér (150 ft ausztr. értékb.) 4 %	101.30 101.50
St. Genois	40 ft pp.	36.25	36.75	M. Frankfurt 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 %	134.25 134.35
Windischgrätz	20 ft pp.	23.25	23.75	Hamburg 100 márk-bankó ft (75 ft 85 kr) 2 1/2 %	53.40 53.50
Waldstein	20 ft pp.	25.50	26.—	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/4 kr) 4 1/2 %	
Keglevich	10 ft pp.	13.50	14.—	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2 %	
Részvények.				Pénznekem.	
Nemzeti bank ex diy.)		772.20	772.40	Korona	18.50
Hitelintézet 200 frt.		172.20	172.40	Császári arany	6.40
Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt.		550.—	552.—	Reczés arany	6.39
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.		400.—	402.—	Napoleons'or	10.79
Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.		150.—	165.—	Orosz imperiale	11.15
Budapesti lánczvid 500 ft pp.		380.—	390.—	Ezüst	134.75
Éjszakai vasút		193.60	193.80	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	34.75

H I R D E T É S E K.

NEM HIVATALOS.

Hálanyilváníttás járás orvos tekintetes Barcsi László úrhoz.

Tekintetes járási orvos úr!

Önök újabb elhivatása tekintetéből tőlünk való elválása s czélba vett távozása alkalmat nyújt nekünk, magunk és ezen környékbeli, Önnek orvosi ápolásában részesült, s velünk egyaránt érző számos minden rendű és osztálybeli családok nevében azon készönetünk nyilvánítása mellett búcsút venni, melyet Ön itteni hivataloskodása ideje alatt a szenvedő emberiség irányában tanúsított felebaráti megelőző, fáradhatlan, folytonosan kitartó, áldozatokat nem kimélt, orvosi képességét s tapasztalását, s ezekkel párosított erényeit kitüntetett magatartásával s eljárásával ezen környékben méltán kiérdemelt; s a midőn új állomására lépéséhez őszintén szerencsét kívánunk, azon forró ohajtásunk kíséretében mondjuk ki önnek az Isten hozzád-ot, hogy az egek Ura Öné s nagybecsű családjára dús áldásait terjessze ki, s valamint Önnek becses személye aránti emléke állandóul keblünkbe fennmaradand, úgy mi is rólunk való viszonti emlékezetével magunknak hizeleghessünk.

Kelt Illyén, october 20-án, 1860-ik évben.

Gr. Bethlen Lajos s. k.
Szeredai Ignác s. k.
Simon János s. k.
Lázár Leopold s. k.
Keresztes László s. k.
Szabó Mózsos, h. hitv. lelkész.

Wagner,
cs. k. járásfőnök.
Tilling,
pénztárnok.
Tordosán,
actuár.

Arverési hirdetés.

A kolozsvári cukorgyár-épületek és tartozmányai, a társulat idei november 1-sőjén tartott közgyűlése közegyetértésű megállapodása következtében —

folyó november hónap 26-kán

a kolozsvári tanácsház községi termében nyilvános árlejtés után a többet igénylők készpénzért el fognak adatni.

A feltételeket megláthatni dr. Szombathelyi ideiglenes gazda urnál.

A társulat ügyintéző bizottsága.

WOLFF J.

„MAGYAR KIRÁLY” czimű gyógyszerárban Kolozsvárról legutányosb gyárról áron, és eredeti friss minőségben találtak: Mindenféle **hásonszenvi**, (Homoeopathisch) szerek, egyenként, és felszerelt szekrényekben is. Különbféle **ruggantából**, (Kautschuk) sebészeti eszközök. Újabb találmányu bel- és külföldi divat-gyógyszerek.

Különösen:

ÁLTALÁNOS ÉTEK-POR.

Dr. Gollis-tól Bécsben.

Valódi SEIDLITZI POR.

Valódi friss csuka májela.

(Dorsch Leberthran-Öhl.) Palackokban, és font száma.

BILINI SZELETKEK, emészto szer.

CSAPÓ SÁNDOR

megérkezett Bécsből,

hozott

mindenféle nürnbergi és divatúru cikket a legnagyobb választékban;

hozott

gummi- felcipőket mindenféle nagyságban; női bőr- és brünel-czipőket; férfi kalapokat nagy választékban;

a legesinosabb képramákat

különböző nagyságban;

mindennemű női dolgozó kosarakat;

brittánia-ércz theas edényeket és muszka-szamoárokat (thea-főző);

hozott végre

legkülönbözőbb gyermek-játékokat nagy választékban;

angol, francia és belhoni illatszereket és szappanokat;

utazó bőröndöket minden nagyságban,

és

a leg itkább karácsoni és ujévi ajándék-cikkeket.

CSAPÓ SÁNDOR

(1161)

A kolozsvári zene-Conservatorium nyilvános iskolájánál egy hegedű- és gordonkánál hely 315 forint osztr. becsb. évi fizetéssel jött üresedésbe. Az ezen állomást elnyerni kívánóknak bővebb felvil. gosodást ad bérmentes levelekre a fenn nevezett intézet igazgatója Ru-zitska György ur Kolozsvárról.

(1-2)

(1156)

Haszonbér.

Gróf Kornis Elekné ö nagyságának tihói és alparéti. két külön álló szép kiterjedésű br-tokai, 1861 sz. György napitól kezdődőleg, több évekre haszonbérbe kiadók. Értekezhetni Kolozsvárról ügyvéd F. J. Mártonnál.

Kolozsvárról STEIN JÁNOS könyvkereskedésében kapható naptárak:

JÓZSIKA JULIA

HÖLGYNAPTÁR

1861-re,

gr. Széchenyi Istvánné arczképével.

Ára 80 ujkr.

FEKETE LEVES

1861-re,

feltalálja Bús Vitéz; ára 80 ujkr.

A MAGYAR NÉP NAPTÁRA.

Ára 25 ujkr.

ALFÖLDI MORIO.

humoristikus és satirikus képes naptár

1861-re.

Ára 80 ujkr.ajezár.

BOLOND MISKA

humoristikus és satirikus képes naptár.

Ára 80 kr.

KAKAS MÁRTON NAPTÁRA.

Ára 80 ujkr.

EMICH GUSZTÁV

magyar- és erdélyországi

NAGY KÉPES NAPTÁRA.

Szerkeszti Vahot Imre.

Ára 1 frt.

ISTVÁN BÁCSI NAPTÁRA.

Szerkeszti Májer István.

Ára 50 ujkr.

PROTESTÁNS KÉPES NAPTÁR

1861-ik évre.

Szerkesztette Ballagi Mór.

Ára 50 ujkr.ajezár.

GIBOKUTI

országos nagy képes naptára is megjelenik e napokban.